

Od redakcji

From the Editor

Szanowni Czytelnicy

Oddajemy w Państwa ręce kolejny numer *Sztuki Leczenia*, w tym jakże trudnym czasie dla Ukrainy, Polski, Europy i świata. W dniu 24 lutego 2022 roku rozpoczęła się inwazja na Ukrainę dokonana przez Federację Rosyjską, stanowiąca eskalację trwającej od 2014 roku wojny. Nazwana oficjalnie w Rosji „wojskową operacją specjalną”, poprzedzona została żądaniem wykluczenia możliwości poszerzania Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i zmniejszenia potencjału militarnego sojuszu w Europie Środkowo-Wschodniej do stanu sprzed roku 1997. Tocząca się na oczach całego świata zbrodnicza wojna w Ukrainie, brutalnie napadniętej przez Rosję, ludobójstwo, ataki na korytarze humanitarne, kryzys ekonomiczny, szantaż energetyczny, ataki wzdłuż granicy polsko-białoruskiej, rosyjska wojna dezinformacyjna, przesiedlanie obywateli Ukrainy w głąb Rosji, niepokojące stanowisko Niemiec czy Francji oraz nieszczelność sankcji wobec agresora i wyczekująca postawa Unii Europejskiej, Komisji Europejskiej, a także brak środków z ich strony na wsparcie uciekających kobiet i dzieci obarczonych traumą wojny napawają niepokojem, a nawet lękiem i przygnębieniem. A w tle tocząca się wciąż jeszcze pandemia koronawirusa SARS-CoV-2. Jakże jednak istotna jest w tej wojnie bohaterska postawa narodu ukraińskiego, sił zbrojnych i prezydenta Zelenskigo, walczących i tworzących część historii wolnej Europy i świata. Budująca w tej sytuacji jest także

wspañiała postawa Polski, która dała schronienie już blisko czterem milionom Ukraińców; taka liczba do tej pory nie została przyjęta w Europie. Oddana i ofiarna postawa oraz praca i pomoc ze strony Polek i Polaków, wolontariuszy, organizacji pozarządowych i rządu Rzeczypospolitej Polskiej sprawiły, że uchodźcy sprawnie przyjmowani są do polskich rodzin, otrzymują kompleksową pomoc i opiekę – nie tworzy się dla nich obozów, tak jak to miało miejsce wszędzie do tej pory w Europie i na świecie; przy tym także bardzo szeroka działalność dyplomatyczna Polski na świecie na rzecz Ukrainy oraz wsparcie humanitarne i wojskowe. Jednoznaczna postawa Stanów Zjednoczonych Ameryki, ogromny pakiet pomocowy, pomoc militarna i kolejne twarde sankcje wobec agresora oraz przywrócenie przez Kongres dla Ukrainy programu *Lend Lease* i inne działania sprawiają, że mocarstwo to zasadniczo i bardzo szeroko włączyło się w rozwiązanie tego konfliktu. Równie aktywna w kwestii pomocy na każdej płaszczyźnie jest także Wielka Brytania. W tej jakże trudnej sytuacji solidarna postawa Polski, USA, GB i innych krajów czynnie potępiających zbrodniczną wojnę Federacji Rosyjskiej w Ukrainie jest jakże bardzo budująca i napawająca optymizmem oraz nadzieją i wiarą w ludzkie możliwości, siłę i tkwiące w nas pokłady dobra i humanitaryzmu. Te ostatnie znajdują także odzwierciedlenie w części artykułów zawartych w tym numerze *Sztuki Leczenia*.

Część empiryczną i doniesienia z badań otwierają dwa interesujące artykuły z obszaru

fizjoterapii. Pierwszy z nich – autorstwa Moniki Gumulińskiej, Joanny Skoczek, Joanny Zyznawskiej oraz Grzegorza Frankowskiego pt. *Wpływ dwutygodniowego programu usprawniającego na kondycję psychofizyczną osób z osteoartrozą (The impact of a two-week rehabilitation program on the psychophysical condition of people with osteoarthritis)* – porusza problematykę schorzenia stanowiącego poważny problem kliniczny, a także cywilizacyjny. W niektórych krajach choroba zwyrodnieniowa stawów dotyka przeszło 25 procent populacji osób po 45. roku życia oraz ponad 80 procent powyżej 75 lat. Autorzy podkreślają bardzo istotne znaczenie programu rehabilitacji stosowanej u pacjentów, która przyczynia się do obniżenia bólu, zwiększa siłę mięśniową narządu ruchu i wpływa korzystnie na samopoczucie. Druga praca – Joanny Zyznawskiej i Dominiki Wicher, zatytułowana *Niestandardowe postępowanie fizjoterapeutyczne w leczeniu jałowej martwicy dalszej nasady kości udowej – studium przypadku (Non-standard physiotherapy in the treatment of avascular necrosis of the distal femoral epiphysis – case study)*, to zaprezentowanie unikatowej i rzadko opisywanej lokalizacji schorzenia występującego u młodej pacjentki, poddanej leczeniu operacyjnemu z następowym wdrożeniem indywidualnego postępowania fizjoterapeutycznego. Dopasowanie szerokiego wachlarza technik z zakresu kinezyterapii, fizykoterapii i terapii manualnej przywróciło homeostazę stawu.

Część teoretyczną i przeglądową numeru otwiera praca Lucyny Ścisło, Iwony Bodys-Cupak i Marii Kózki pt. *Opieka skoncentrowana na pacjencie – analiza modelu i rezultatów wdrożenia do systemu opieki zdrowotnej (Patient-centered care – analysis of the model and results of implementation in to the health care system)*. Autorki wnikliwie i szeroko przedstawiły założenia *Patient Centered Care* (PCC), koncentrując się na korzyściach, a także na barierach we wdrażaniu tego modelu do systemu opieki zdrowotnej w celu poprawy jej jakości. W centrum modelu znajduje się relacja terapeutyczna pacjent–członek zespołu opieki zdrowotnej. U podstaw PCC leży – jakże istotne – poszanowanie wartości, potrzeb i preferencji oraz zdobytego przez chorego doświadczenia w realizacji tejże opieki. Zastosowanie w praktyce klinicznej opieki skoncentrowanej

na pacjencie prowadzi do poprawy jej wyników i redukcji kosztów, efektywniejszego wykorzystania zasobów i, co najistotniejsze, zwiększa zadowolenie chorych.

Następna praca – autorstwa Patrycji Zurzyckiej, Katarzyny Wojtas oraz Grażyny Puto pt. *Metody komunikowania w opiece medycznej w poszanowaniu godności osoby niepełnosprawnej (Methods of communication in medical care respecting the dignity of an intellectually disabled person)* – porusza bardzo istotne aspekty dotyczące znaczenia komunikowania się z osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Autorki podkreślają wagę poszanowania ich godności i podmiotowości w relacji. Zwracają uwagę na fakt, że często w społeczeństwie doświadczają one dyskryminacji, stygmatyzacji, a nawet braku możliwości decydowania o sobie i własnych sprawach. Wskazują także na bardzo istotną rolę personelu medycznego i podkreślają, iż komunikowanie się z osobą z niepełnosprawnością intelektualną stanowi jedną z podstawowych interwencji w trakcie udzielania im świadczeń zdrowotnych. Dlatego tak ważne jest ustawiczne podnoszenie wiedzy i umiejętności w tym zakresie przez wszystkich członków zespołu terapeutycznego.

Kolejna praca to szeroka analiza historyczna przeprowadzona przez Ryszarda Praszkię, zatytułowana *Historia idei Kazimierza Jankowskiego i zespołu „Synapsis” (The History of Kazimierz Jankowski’s and the “Synapsis” team’s ideas)*. Autor upamiętnia w niej osobę doc. dr. hab. n. med. Kazimierza Jankowskiego, lekarza psychiatrę, psychoterapeutę i publicystę, w 50-lecie utworzenia przez Niego Młodzieżowego Ośrodka Leczenia Nerwic, przekształconego później w Ośrodek Terapii Rodzin „Synapsis”. Kazimierz Jankowski upowszechnił psychokorekcyjne metody terapii chorych cierpiących na różnego rodzaju zaburzenia, propagując wieloaspektowy model psychiatrii. Włożył znaczący wkład w rozwój nowoczesnej psychiatrii w Polsce, a zwłaszcza psychiatrii środowiskowej. Przez pewien czas uważał także, iż można leczyć psychozy bez stosowania leków. Ryszard Praszkię z dużą znajomością rzeczy ukazuje drogę lekarza psychiatry przechodzącego od metod skoncentrowanych na jednostce przez rozszerzenie ich na

rodzinę, a finalnie – na środowisko. Od oddziału zamkniętego – do leczenia w trybie otwartym, aż wreszcie – do psychiatrii środowiskowej.

Numer zamyka pozycja autorstwa Angeliki Doroszewskiej, Marleny Czuryrzkiewicz, Aleksandry Byry, Julii Chołuj, Kingi Bielak i Agnieszki Pieczykolan pt. *Opieka nad kobietą z ciążą w bliźnię po cięciu cesarskim (Caring for a woman with a cesarean scar ectopic pregnancies)*. Przedstawiono w niej bardzo istotny i częsty problem kliniczny stanowiący zagrożenie życia kobiety. Szybkie i trafne rozpoznanie ciąży pozamacicznej jest kluczowe w dalszym postępowaniu, które obejmuje leczenie zachowawcze lub zabiegowe. Ze względu jednak na wysokie

ryzyko wystąpienia wstrząsu nie zaleca się postępowania wyczekującego, a lekiem z wyboru jest metotreksat. Na podkreślenie zasługuje przedstawienie przez Autorki zadań położnej w opiece nad kobietą, w zależności od wybranego leczenia.

Ostatnia część numeru zawiera już tradycyjnie *Wskazówki dla autorów (Guidelines for Authors)*. Ufamy, że szeroki wachlarz tematyczny zamieszczonych w bieżącym numerze artykułów zainteresuje i sprawi przyjemność naszym Czytelnikom. Życząc Państwu zdrowia i spokoju oraz poczucia bezpieczeństwa – zapraszamy do lektury.

W imieniu redakcji *Sztuki Leczenia*
Joanna Bonior i Marek Motyka